

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

αρχεία

ΠΗΓΕΣ ΓΝΩΣΗΣ,
ΠΗΓΕΣ ΜΝΗΜΗΣ

Τα αρχεία στους αρχαϊκούς και κλασικούς χρόνους

Ασκήσεις επί... λίθου

Άσκηση 1η

Διαβάστε προσεκτικά το κείμενο της επιγραφής και προσπαθήστε να αποδώσετε στα νέα ελληνικά το τονισμένο, με κόκκινο χρώμα, τμήμα με τη βοήθεια του λεξιλογίου.

Καλή επιτυχία!

Δρακόντειος νόμος

Αναδημοσίευση του νόμου
του Δράκοντος περί φόνου

Τμήμα στήλης από πεντελικό μάρμαρο.
Βρέθηκε στην περιοχή της Μητρόπολης
των Αθηνών και χρονολογείται το 409/8 π.Χ.
Επιγραφικό Μουσείο © (EM 6602).

Αρχαίο κείμενο (απόσπασμα)

Διόγν[ε]τος Φρεάρριος ἐγγραμμάτε[υε·]

Διοκλῆς ἔρχε·

ἔδοχσεν τῇ βουλῇ καὶ τοῖ δέμοι· Ἄκα[μ]αντῖς ἐπ[ρ]υτάνευε, [Δ]ιό[γ]-
νετος ἐγγραμμάτευε, Εὐθύδικος [ἐ]πεστάτε, . . Ε . . . ANΕΣ εἶπε· τὸ[ν]

- 5 Δράκοντος νόμον τὸμ περὶ τὸ φό[ν]ο ἀναγρα[φ]σά[ν]τον οἱ ἀναγραφῆ-
ς τὸν νόμον παραλαβόντες παρὰ τῷ β[α]σ[ι]λέ[ο]ς μετ[ὰ] τὸ γραμμ[α]τέο-
ς τῆς βουλῆς ἐστέλει λιθίνει καὶ κατ[α]θ[έ]ν[τ]ον πρόσ[θ]ε[ν] τῆς στο-
ᾶς τῆς βασιλείας· οἱ δὲ πολεταὶ ἀπομι[σθο]σ[άν]τον κατὰ τὸν ν[ό]μο-
ν, οἱ δὲ ἔλλενοταμίαι δόντον τὸ ἀρ[γ]ύ[ρ]ι[ον].

- 10 πρῶτος ἄχσον.

καὶ ἔαμ με ἕκ [π]ρονοί[α]ς [κ]τ[έ]νει τίς τινα, φεύγ[ε]ν · δ]ι-
κάζεν δὲ τὸς βασιλέας αἴτιο[ν] φόν[ο] Ε 17 Ε [β]ολ-
εὔσαντα·

Απόδοση στα νέα ελληνικά

ο - -ε- -ανης εισηγήθηκε· το νόμο του Δράκοντος περί φόνου να παραλάβουν οι αναγραφείς από τον βασιλέα μαζί με τον γραμματέα της βουλής και να τον αναγράψουν σε λίθινη στήλη και να τη στήσουν μπροστά από τη Βασίλειο Στοά· οι πωλητές να δημοπρατήσουν το έργο σύμφωνα με το νόμο και οι ελληνοταμίες να δώσουν τα χρήματα.

Πρώτος άξων.

Ακόμα και αν κάποιος σκοτώσει ακουσίως άνθρωπο, να εξορίζεται· οι βασιλείς να δικάζουν τον αίτιο του φόνου [...] ή εκείνον που τον υποκίνησε·

Λεξιλόγιο και ερμηνευτικά σχόλια

Διόγν[ε]τος: Διόγνητος

Φρεάρριος: από το δήμο των Φρεαρρίων

ἐγραμμάτε[υε]· γραμματεύω: είμαι γραμματέας

ἔρχε· άρχω: είμαι αρχηγός, κυβερνώ. Εδώ το ρήμα έχει την έννοια «είμαι επώνυμος άρχων». Ο επώνυμος άρχοντας ήταν ένας από τους αξιωματούχους της αθηναϊκής πολιτείας. Ονομαζόταν επώνυμος γιατί έδινε το όνομά του στο έτος της θητείας του. Οι Αθηναίοι χρησιμοποιούσαν τα ονόματα των επώνυμων αρχόντων ως χρονολογικούς δείκτες, όπως άλλοι Έλληνες χρησιμοποιούσαν τις Ολυμπιάδες.

ἔδοχσεν· έδοξεν, δοκώ: το ρήμα έχει πολλές έννοιες: υποθέτω, φαντάζομαι, έχω γνώμη, μου φαίνεται καλό, αποφασίζω, πιστεύω, θεωρώ. Εδώ το ρήμα χρησιμοποιείται με την έννοια του αποφασίζω.

Ἄκα[μ]αντίς: η Ακαμαντίς ήταν μία από τις δέκα αθηναϊκές φυλές.

ἐπ[ρ]υτάνευε· πρυτανεύω: είμαι πρύτανης, έχω την πρυτανεία, είμαι επικεφαλής της βουλής των πεντακοσίων. Ακαμαντίς επρυτάνευε = η Ακαμαντίς ήταν η πρυτανεύουσα φυλή. Η πρυτανεία ήταν περίοδος 35-36 ημερών κατά την οποία οι βουλευτές μιας φυλής αναλάμβαναν τη διακυβέρνηση του κράτους.

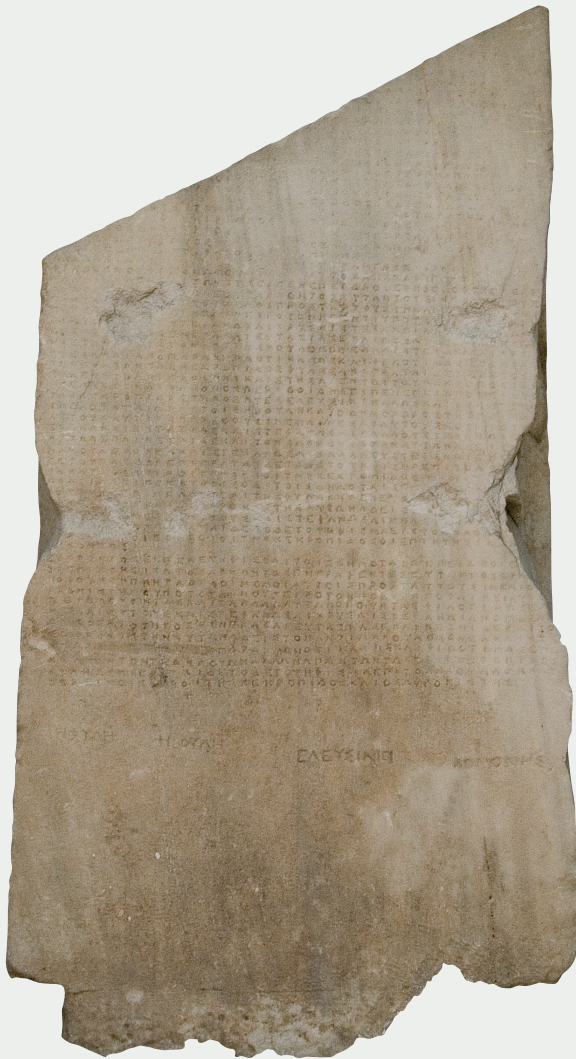
[ἐ]πεστάτε· επιστάτῳ: είμαι επιστάτης των πρυτάνεων. Καθημερινά η βουλή των πεντακοσίων επέλεγε με κλήρο έναν βουλευτή της πρυτανεύουσας φυλής για να αναλάβει το ανώτατο αξίωμα του προέδρου της βουλής για ένα εικοσιτετράωρο.

Άσκηση 2η

Διαβάστε προσεκτικά το κείμενο της επιγραφής και προσπαθήστε να αποδώσετε στα νέα ελληνικά το τονισμένο, με κόκκινο χρώμα, τμήμα με τη βοήθεια του λεξιλογίου.

Καλή επιτυχία!

Τιμές για φρόνιμους εφήβους

Αναθηματική επιγραφή με κατάλογο εφήβων της Κεκροπίδος φυλής

Κατώτερο τμήμα στήλης από πεντελικό μάρμαρο. Φέρει φθορές σε όλη την επιφάνεια. Βρέθηκε στην Ακρόπολη. 334/3 π.Χ. Επιγραφικό Μουσείο © (EM 7743).

Αρχαίο κείμενο (απόσπασμα)

- Καλλικράτης Αἰξωνεύς εἶπεν· ἐπειδὴ οἱ ἔφηβοι οἱ τῆς Κεκρ[οπί]-
δος οἱ ἐπ[ὶ Κτη]σ[τ]κλέους ἄρχοντος εὐτακτοῦσιν καὶ π[ο]ιοῦσιν
πάντα ὅ[σα αὐτ]οῖς οἱ νόμοι προστάττουσιν καὶ τ[ῶ] σωφρ[ον]ι[στ]-
εῖ πειθ[αρχο]ῦσιν τῶι χειροτονηθέντι ὑπὸ τοῦ δ[ή]μου, ἐπ[αι]ν[έ]σ-
30 αι αὐτ[οὺς κα]ὶ στεφανῶσαι χρυσῶι στεφάνωι ἀπ[ὸ] Ἰ^α δραχμῶν
κοσμ[ι]ότη[τος] ἕνεκα καὶ εὐταξίας· ἐπαινέσαι δὲ καὶ τὸν σωφρο-
νιστὴν Ἀδειστον Ἀντιμάχου Ἀθμονέα καὶ στεφανῶσαι χρυσῶι
στεφάνωι ἀπὸ Ἰ^α δραχμῶν, ὅτι καλῶς καὶ φιλοτίμως ἐπεμελή[θη]
τῶν εφήβων τῆς Κεκροπίδος φυλῆς. Ἀναγράψαι δὲ τόδε τὸ ψή[φι]-
35 σμα ἐν στήλῃ λιθίνῃ καὶ στήσαι ἐν τῶι τοῦ Κέκροπος ἱερ[ῶ]ι.

Απόδοση στα νέα ελληνικά

Να επαινέσουν και τον σωφρονιστή Άδειστο Αντιμάχου Αθμονέα και να τον στεφανώσουν με χρυσό στέφανο αξίας πεντακοσίων δραχμών, διότι με καλό και φιλότιμο τρόπο φρόντισε τους εφήβους της Κεκροπίδος φυλής. Να αναγράψουν αυτό το ψήφισμα σε λίθινη στήλη και να τη στήσουν στο ιερό του Κέκροπος.

Λεξιλόγιο και ερμηνευτικά σχόλια

Αἰξωνεὺς: από το δήμο της Αιωνής. Η Αιωνή βρισκόταν στην περιοχή της σημερινής Γλυφάδας

εἶπεν· λέγω: μιλώ, προτείνω, εισηγούμαι.

Κεκρ[οπί]δος: η Κεκροπίς ήταν μία από τις δέκα αθηναϊκές φυλές.

ἐπ[ὶ Κτη]σ[ι]κλέους ἄρχοντος: τη χρονιά που ήταν επώνυμος άρχοντας ο Κτησικλής.

εὐτακτοῦσιν, ευτακτώ: είμαι υπάκουος

π[ο]ιοῦσ[ιν] πάντα ὅ[σα αὐτ]οῖς οἱ νόμοι προστάττουσιν: κάνουν όλα όσα ορίζουν οι νόμοι γι' αυτούς

πειθ[αρχο]ῦσιν: υπακούουν, πειθαρχούν

τ[ῶι σωφρ]ον[ι]στ[ῃ]: στον σωφρονιστή. Ο σωφρονιστής ήταν ένας κρατικός αξιωματούχος που ανήκε στην ίδια φυλή με τους εφήβους. Τον επέλεγε η εκκλησία του δήμου και τον τοποθετούσε επικεφαλής της ομάδας των εφήβων.

χειροτονηθέντι: που είχε επιλεγεί

ὑπὸ τοῦ δήμου: από την εκκλησία του δήμου

ἐπ[αιν]έσ[αι]: να τους επαινέσουν

στεφανῶσαι χρυσῶι στεφάνωι: να τους στεφανώσουν με χρυσό στεφάνι.

ἀπ[ὸ] δ[ραχ]μῶν: αξίας πεντακοσίων δραχμών. Οι Αθηναίοι δεν είχαν ειδικά σύμβολα για τους αριθμούς αλλά χρησιμοποιούσαν γράμματα του αλφαβήτου: Π=πέντε, Η= εκατό→ 5x100=500.

κοσμι[ότητ]ος ἕνεκα καὶ εὐταξίας: για την κόσμια συμπεριφορά και την πειθαρχία τους

Γενική επιμέλεια:

Γεράσιμος Νοταράς, Επικεφαλής Ιστορικού Αρχείου Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος
Στέλλα Χρυσουλάκη, Αρχαιολόγος, Προϊσταμένη Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας ΥΠ.ΠΟ.Τ.

Επιμέλεια έκδοσης:

Εύη Πίνη, Αρχαιολόγος, Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας ΥΠ.ΠΟ.Τ.

Κείμενα:

Εύη Πίνη, Αρχαιολόγος, Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας ΥΠ.ΠΟ.Τ.

Διορθώσεις νεοελληνικών κειμένων:

Φωτεινή Κορδού, Στέφανος Στεφάνου, Επιμελητές εκδόσεων, Ιστορικό Αρχείο ΕΤΕ

Ηλεκτρονική – καλλιτεχνική επιμέλεια:

Σπήλιος Πίστας, Γραφίστας, Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας ΥΠ.ΠΟ.Τ.

Copyright © Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού, Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, Αθήνα 2009

ISBN: 978-960-214-864-8, 978-960-88264-8-9

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΟΥΣΕΙΩΝ, ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ